

Inleiding op de dienst: 'JAKOBS STEM EN EZAU's HANDEN'

Vandaag zou het over de tweeling gaan: Ezau en Jacob.

Wij hebben zelf ook een tweeling; ik spreek dus uit ervaring als ik het heb over een tweeling-zwangerschap. Omdat de ruimte in je buik gedeeld moet worden, liggen de embryo's al vroeg in een vaste positie en voel je dat ze tegen elkaar botsen.

Dat lezen we ook in de Bijbel: Ezau en Jacob botsten ook al in de buik tegen elkaar.

Onze tweeling is één-eig: je kunt ze als buitenstaander nauwelijks uit elkaar houden. Dat geeft irritaties bij de jongens: elke keer wordt er gevraagd ben jij Gerben of Arjan?

Moet je je voorstellen: dat mensen jou niet herkennen als Gerben, terwijl jij je helemaal Gerben voelt.

Of ze er ook voordeel van hebben gehad en de één zich voor de ander heeft uitgegeven als dat beter uit kwam, weet ik niet. Zou zo maar kunnen 😊

Bij Ezau en Jacob was daar geen sprake van: ze verschilden teveel van elkaar:

- Ezau was een uitstekend jager / Jacob was een rustig man
- Ezau was altijd buiten / Jacob was het liefst bij de tenten
- Ezau was behaard / Jacob had een gladde huid

Van verwisseling kan geen sprake zijn, totdat....totdat Jacob zich als Ezau gaat verkleden.

Daar beginnen we te lezen: Genesis 27:1 t/m 41

Het verhaal van Ezaü en Jacob begint op een manier dat je al van tevoren voelt aankomen: hier komen problemen van. *Vader Izaäk was zeer gesteld op Ezaü want hij at graag wildgebraad maar moeder Rebekka hield meer van Jacob (25:28).*

Een tweedeling in het gezin – dat kan niet goed gaan. Gedoemd te mislukken!

We zien het vaker in de Bijbel, dat het ene kind het lievelingetje is van de vader (denk aan Jacob en zijn zoon Jozef), maar denk ook aan het volk Israël dat het uitverkoren volk is van de Eeuwige. Wat moeten we met deze verhalen?

Het draait allemaal om een vooraankondiging, die de Eeuwige gegeven heeft aan Rebekka tijdens haar zwangerschap: wanneer ze bij God te rade gaat omdat de tweeling in haar buik al zo botste. Ze wist zich geen raad en vraagt om hulp en krijgt als antwoord:

Twee volken zijn er in je schoot,

Volken die uiteengaan nog voor je hebt gebaard.

Het ene zal machtiger zijn dan het andere,

De oudste zal de jongste dienen (25:23).

Wist Izaäk van dit orakel? Wisten de jongens het zelf?

Het lijkt een onderonsje tussen God en Rebekka – zo wordt het althans verteld.

Wanneer Ezaü moe van het jagen thuis komt en de heerlijke linzensoep van Jacob ruikt, dan wil hij er wel een moord voor doen om daarvan iets te krijgen. Nou, een moord hoeft hij er niet voor te doen, alleen zijn eerstgeboorterecht afgeven - meer vraagt Jacob niet.

Waarom vraagt Jacob dat?

Zou dat het verschil in karakter zijn tussen die twee: Ezaü die er niets omgeeft de oudste te zijn (en dus later de verantwoordelijke leider van de familie) en dat voor wat soep weggeeft?

Gaat het om ballorig en onverantwoordelijk gedrag?

Voelt Jacob die verantwoordelijkheid en leiding wel voor zijn familie?

We lezen hier niet dat hij God een handje wil helpen om de rollen om te draaien – misschien is het een drang van binnenuit. Het zit in hem. Is hij er meer geschikt voor.

Maar in het voorgelezen gedeelte lijkt het ineens anders.

De toekomstvoorspelling lijkt te mislukken en dus grijpt Rebekka in. Ze helpt God een handje want anders loopt de geschiedenis niet zoals het zou moeten. Om Jacob de zegen te laten krijgen moet hij zich vermommen als Ezau op initiatief van zijn moeder.

Ondanks zijn bezwaren en tegensputteren, laat hij gebeuren wat zijn moeder in gedachten heeft. Er staat ook dat zij hem aankleedde – moet je 40 zijn.....

En alles is gedacht: de behaarde armen, de geur van het buitenleven. Alleen de stem, die verschilt. Waarin?

Het kan de klank zijn, maar het kan ook de manier van spreken zijn. Ik kan me daar iets bij voorstellen: Ezau de rauwdouwer, misschien wel wat groffer in zijn mond dan Jacob?

De verkleedpartij zou er bijna door mislukken, want Izaäk heeft zijn twijfels...

Laten we het nog eens lezen:

Jacob gaat naar zijn vader: 'Vader'.

Izaäk vraagt: Ja, mijn zoon, wie ben je? **(1)**

¹⁹Jakob antwoordde zijn vader: 'Ik ben Esau, uw eerstgeboren zoon.

²¹Toen zei Isaak tegen Jakob: 'Kom eens wat dichterbij, mijn zoon, zodat ik kan voelen of je inderdaad mijn zoon Esau bent of niet.' **(2)**

²²Jakob kwam dicht bij zijn vader staan en deze betastte hem. Het is Jakobs stem, dacht hij, maar het zijn Esau's handen. ²³Doordat Jakobs handen even behaard waren als die van zijn broer Esau, herkende Isaak hem niet en dus zegende hij hem.

²⁴'Ben je echt mijn zoon Esau?' vroeg hij nog. 'Ja,' antwoordde Jakob. (Gen.27:18-24). **(3)**

Driemaal uit Izaäk zijn twijfels – waarmee hij Jakob 3x de kans geeft om de waarheid toe te geven. Die doet dat echter niet. Hij speelt het spel van zijn moeder volledig mee en zit nu in zijn rol. Het getal 3 is daarbij niet voor niets: 3 = getal van de volledigheid.

Wie ben je? → Ezau

Wie ben je? → Ezau

Wie ben je? → Ezau

Ik wou dat ik jou was...

Jakobs stem en Ezau's handen: een gemankeerd bestaan. Jacob is niet zichzelf.

Bij de stem van Jacob horen zachte handen, verzorgende en liefdevolle handen.

Bij de stem van Ezau horen krachtige handen, die jagen en doden kunnen.

Een dubbelleven zal Jacob leiden totdat hij weer zichzelf wordt en meer dan dat.

Wanneer Jacob – intussen getrouwd, kinderen gekregen, rijk geworden maar ook door het leven getekend – in de nacht vecht bij de Jabbok met ja, wie is het? met zichzelf, met God, met zijn broer? Wie komt hij tegen als hij zijn broer - na vele jaren na zijn vlucht - gaat ontmoeten en hij zijn leven overziet – wie is hij dan?

Is hij dezelfde Jacob van toen, lang geleden? De man die zich uitgaf voor Esau?

Zijn tegenstrijder vraagt het hem: wat is je naam?

Wat zal hij zeggen? wie is hij nu werkelijk?

Ik ben Jacob. Hij komt er voor uit dat de naam Jacob ook de naam is die bij hem past: ik ben de hielelichter, de bedrieger. Pas dan krijgt hij de naam die bij hem past, die hij eerlijk verdiend heeft: Israël = strijder met God. Nu krijgt hij de zegen – eerlijk verdiend en niet door bedrog verkregen...

Een mooi verhaal. Maar ook een heel confronterend verhaal.

Deze Jacob, de hielelichter, is de stamvader van Israël.

De verteller zet toehoorders (Israël) een spiegel voor: jullie weten toch, dat jullie behoren tot een volk met een bijzondere voorgeschiedenis? Lees de Torah er op na!

Hoe laten jullie dat zien? Waaraan kunnen we dat merken?

Een paar eeuwen na het ontstaan van dit verhaal over de aartsvader Jacob (6^e eeuw v.Chr) pakt profeet Jeremia het woordspel met de naam Jakob op en gebruikt de slechte reputatie van deze Hielelichter in een orakel, waarmee hij zich keert tegen de wantoestand van zijn eigen tijd. Hij strijdt tegen het bedrog en de corruptie met de woorden:

Wees vooral op je hoede, ieder voor zijn buurman, en niemand moet zijn broeder vertrouwen! Want elke broeder bedriegt als Jacob en iedere vriend een kwaadspreker. De een leidt de ander om de tuin, waarheid spreken zij niet. Hun tong hebben ze gewend aan liegen, hun energie stoppen ze in draaierij. Afpersing volgt op afpersing, bedrog op bedrog. Ze weigeren zich aan mij te storen, luidt het woord van de Eeuwige (Jeremia 9:4-7).

Een spiegel wordt het volk Israël voorgehouden: wie wil het volk zijn?

Heeft het Jacobs stem en Esau's handen of ...?

Maar wij lezen dit verhaal ook!!

Het houdt ook ons een spiegel voor: klopt wat we zeggen en/of belijden met wat we doen?

Herkennen we ons zelf in dit verhaal? Dat je je anders voordoet dan je in werkelijkheid bent om daarmee je voordeel te doen? Om je zo te verkopen? Wie ben je werkelijk?

Wat opvalt is dat ook Esau anders reageert dan je zou verwachten van zo'n sterke buitenman. Hij schreeuwt het uit en huilt als hij hoort dat de zegen al vergeven is door zijn vader Jacob.

Tussen haakjes: ook hij wordt gezegend!! God kiest niet voor de één en laat de ander vallen (Denk aan voorgaande verhalen: Adam en Eva na paradijs, Kaïn na de moord op Abel → God trekt met allen mee!). De verhaallijn gaat met die ene verder, maar ook de ander hoort er net zo goed bij!

Ook de rol van Esau ligt niet vast. Want zijn haatgevoelens en moordgedachten raken na jaren op de achtergrond en als de broers elkaar weer ontmoeten sluit hij Jacob weer in zijn armen. Geen kwade gevoelens van 'Ik wou dat ik jou was' maar de herkenning van de ander als zijn broer. Beide mannen groeien in het verhaal: ze worden steeds meer zichzelf.

Afgelopen weken:

- Adam en Eva: leren dat je in het leven keuzes maakt en dat je daar zelf verantwoordelijk voor bent. Zij geven antwoord op de vraag: Mens, waar ben je?
- Kaïn en Abel: leren dat je niet los verkrijgbaar bent en dat je zorg hebt voor elkaar. Daar klinkt de vraag: Waar is je broer?
- Jacob en Esau: leren dat ieder mens een eigen rol heeft in het leven en dat je jezelf moet zijn en moet doen wat je zegt. Zij geven in hun leven antwoord op de vraag: wie ben jij?

Jacobs stem en Esau's handen: ik wou dat ik jou was....Daar komt alleen maar ellende van.

Dan zég je dingen die niet vanuit je hart komen en je dóet dingen die niet bij jou hoort.

Je speelt een rol, je bent niet jezelf. Pas als jouw woorden overeenkomen met jouw daden, als je een mens bent uit één stuk, dan kun je zeggen: hier ben ik en dit ben ik!

Zo'n mens ben je niet zo maar.

Nee, het is een groeiproces, er gaat misschien wel een heel leven voorbij - het duurde ook een heel leven voordat Jacob Israël werd. Door schade en schande heen, kun je de mens worden, zoals de Eeuwige jou bedoeld heeft. Daartoe worden we uitgedaagd.

Helmond, Corine Beeuwkes-van Ede